

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

SPOMLADANSKI ROK

TEORIJA IN ZGODOVINA DRAME IN GLEDALIŠČE

NAVODILA ZA REŠEVANJE

Ponedeljek, 12. junij 2006

SPLOŠNA MATURA

---

1. Lepa Vida, v Sv. Trojici v Slovenskih goricah, januarja 1912, v režiji Antona Verovška, ki je igral zdravnika, Poljanec je bil M. Skrbinšek, Damjan Danilo, Dolinar Nučič, Vida je bila Wintrova, igral je orkester Slovenske filharmonije.
5 točk
2. Hrepenenje.
Dopuščamo obe možnosti utemeljevanja: ne bi bil – ker sedanji bolj asociira na tragično zgodbo Vide iz ljudske pesmi in na njeno neuresničljivo hrepenenje; bi bil – ker je sedanji naslov za dramo s simbolističnimi prviniami preveč realističen, poleg tega pa Vido v drami bolj malo veže na baladni subjekt.
1 + 2 točki
3. *Npr.*: Poljanec je na smrt bolan študent, trpeč obstranec, avtor pesmi Bolnik, iz katere so tudi verzi, ki mu jih bere pisar Mrva, pesmi o hrepenju po Vidi, po roži čudotvorni, po 'življenju', po duhovni in etični lepoti, kar se bo njemu izpolnilo šele v smrti; tudi on je popotnik, romar za svojo rožo, spozna smiselnost hrepenenja, v prvem dejanju je še ves pesimist, v tretjem, iz začetka katerega je odlomek B, pa že verjame v vstajenje in poveličanje, v osvoboditev proletarskega naroda, v drugačno prihodnost, v zmago hrepenenja, upanja in vere, v to, da bodo nekoč "vesela usta prepevala našo temno pesem", da bo sonce posijalo tudi v "dom mraka in trpljenja", v socialno pravičnost in vstajenje ponižanih in razžaljenih ...)
3 točke
4. V proletarsko, v cukrarno, in na podeželje, ob Blejsko jezero, k Dolinarju, mlademu posestniku; v prvem so dramski liki revni proletarci: bolan študent, zapit pisar, petnajstleten študent, star delavec, služkinja – obstranci.
2 + 2 točki
5. Prevladuje notranje dogajanje, zato, kakor meni npr. Vladimir Kralj, ker poteka tako dogajanje predvsem "v duševnih odzivih oseb", in tako je tudi v Lepi Vidi.
1 + 2 točki
6. *Npr.*: Dolinar je mlad posestnik, željan ljubezni, življenja, sonca, k sebi pripelje Vido, jo vsak dan bolj izgublja, zato je žalosten, malodušen, mračen, ker Vida noče sonca, noče življenja v soncu, žalosti ga njena želja po smrti, njena mračnost, ne razume je, postaja tujec sebi in vsemu okrog sebe, mračen, pesimist, breztelesna senca; toda po Vidinem odhodu odide z Mileno v novo življenje; njegova replika napoveduje konec komaj začete ljubezni in skupnega življenja.
2 + 2 točki
7.
1 točka
8. Hlapci, Jerman, 5. akt, zdravnik je prišel k umirajoči materi, ob odhodu Jermanu poočita, da ne zna živeti; človek, pravi, je človek, najprej potrebuje kruha in vina, vse drugo je le senca, prepričanje.
1 + 1 + 2 točki
9. *Simbolistične prvine*: npr. trpni junak, kar ima za posledico statično gledališče, tesnobna pričakovanja; tema smrti; dialog druge stopnje, tj. intuitivno poročanje, ki se uresničuje z molkom in z navidez odvečnimi besedami; tretja oseba, tj. nekdo, nekaj, kot napoved; sporočila se razumejo le intuitivno.
Značilnosti poetične drame: kaže hkrati empirični in nevidni, metafizični svet, ki ima status resnice; osrednji dramski lik je nosilec intuicije, ki vzpostavlja nevidni svet, saj ga le on vidi, drugi pa se do njegovih vizij opredeljujejo; prisotnost verza; zgodovinski, mitični in pravljčni motivi.
2 + 2 točki

10. Odlomek D je del sklepne situacije II. dejanja; po Vido pride Dioniz, da bi jo odpeljal s seboj, nazaj v cukrarno; tik pred tem se Vida poslovil od Dolinarja, saj je preveč hrepenenja v srcu, hrepenenja po temi, ker je sonce presvetlo, a če bi hrepenenja ne bilo v srcu, bi umrlo to srce; Vida se vrne z Dionizom v cukrarno.
2 + 2 točki
11. *Npr.*: Dolinarjev je realističen, zemeljski, vsakdanji, čeprav emfatičen, močno čustven; Vidin je poetičen, poln metaforike, simbolike, eteričnosti, hrepenenja, a tudi močno čustven.
2 + 2 točki
12. Hana, Grumov Dogodek v mestu Gogi, 1930, *npr.* obe hrepenita s socialnega dna, obe je življenje udarilo, obe se ga bojita, obe odideta iz svoje Goge in se vanjo vrmeta ...
1 + 1 + 2 točki
13. Klikot je umetnik, biva v mansardi nad znočeno gogovsko ulico, piše novele, kakor Mrva hrepeni po ženski svojih sanj, je nedosegljiva, kakor Mrva misli na samomor, vendar se tudi on zбоji smrti, Klikot ljubi Hano platonično, odnese ji Preliha iz njene sobe, pravi, da so sanje edini paradiz, iz katerega ne moremo biti pregnani ...
1 + 2 točki
14. Milena in zdravnik. Skupna jima je volja do življenja, življenjski optimizem, radost, oba povečujeta življenje, "ki je sama radost in luč", zdravnik prezira sanjače, ker da so "cokla na vozu človeštva".
2 + 1 točka
15. Mrva
2 točki
16. a) zdravnik Dolinarju v 2. aktu,
b) zdravnik Jermanu v 5. aktu
1 + 1 + 1 + 1 točka
17. M. Maeterlinck
1 točka
18. *Npr.*: značilni zapis, dvojno besedilo, uprizorljivost, fiktivni sedanjik, več govorečih subjektov ...
2 točki
19. V didaskalijah.
1 točka
20. *Npr.*: bere dramska besedila, jih predlaga za uprizoritev, jih razčleni, razčlemba posreduje drugim uprizoriteljem, sodeluje pri gledališkem uprizorjanju, pripravi gledališki list ...
2 točki

21. *Npr.*: kakšen je moj lik, koliko je star, kaj hoče, kakšen položaj ima, katero vlogo igra, kako govori, hodi, njegove kretnje, kaj mislijo drugi o njem, je konfliktna osebnost, kaj/kako govori, kakšen je njegov odnos do etike, psihologije, sociologije, politike, zgodovine, filozofije, vere, biologije, katere so njegove vrednote, kakšno je razmerje med govorjenim/storjenim, med besedami in dejanji, med videzom in resnico, od kod prihaja, kam gre, kaj hoče, česa se spominja, kako se trudi, da bi dosegel cilj, uresničil želje, je uspešen, zdrav, bogat, objesten, trmast, pretirano čustven, sposoben empatije, z močno ali šibko voljo, koliko stori, koliko govori in kaj, ga upoštevajo, se ga bojijo, kdo ga podpira, kdo mu nasprotuje, konflikt z drugimi liki ...
- 3 točke*
22. *Npr.*: vse informacije o gledališki uzprizoritvi, lahko tudi v tujem jeziku, lahko v sredici izvorno dramsko besedilo, tuje morda v novem prevodu, razlagalna besedila, npr. dramaturga, režiserja, scenografa, kritiška besedila, teoretična besedila, npr. ponatise esejev, razprav, člankov ipd., besedila teatrologov, literarnih in gledaliških zgodovinarjev, reklamna in obvestilna besedila, npr. o prejetih nagradah, o delu gledališča v posamezni sezoni, zapis in memoriam ...
- 3 točke*
23. Priročna knjiga za glediške diletante – Josip Noll; npr. B. Lukan: Slovenska dramaturgija, Gledališki pojmovnik, V. Kralj: Dramaturški vademekum, L. Kralj: Teorija drame, Poniž: Anatomija dramskega besedila, D. Moravec: Temelji slovenske teatrologije ...)
- 3 točke*

Skupaj 70 točk